

Qarabağ və Şərqi Zəngəzur “Yaşıl enerji” zonasına çevrilir

Prezident İlham Əliyev ötən il mayın 3-də “Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərində “yaşıl enerji” zonasının yaradılması ilə bağlı tədbirlər haqqında” Sərəncam imzalamaqla ölkəmizdə “yaşıl enerji” zonasının qurulmasına mühüm önəm verildiyini diqqətə çatdırıb.

“Yaşıl enerji” zonası layihəsinin Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə reallaşdırılmasını potensial imkanlarla bərabər, digər amillər də şərtləndirir. Belə ki, bu gün dünyanın ən qabaqcıl texnologiyaları alternativ enerjiden istifadənin stimullaşdırılmasına və ekoloji tarazlığın təmin edilməsinə yönəldiyindən, adları çəkilən iqtisadi rayonların bərpa-yenidənqurma məsələlərində də bu istiqamət əsas götürülür.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin təsdiqlədiyi “Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər”də də global iqlim dəyişikliklərinin miqyasının azaldılması, təmiz ətraf mühitin təmin olunması və Azərbaycanın “yaşıl enerji” ölkəsinə çevrilməsi kimi məsələlər yaxın onilliyin əsas strateji istiqaməti kimi göstərilib.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə artıq bir neçə su-elektrik stansiyası inşa edilərək, işə salınıb. Günəş, eləcə də külək stansiyalarının yaradılması ilə bağlı konkret planların da ardıcılıqla həyata keçirilməsi diqqət mərkəzində saxlanılıb. Məsələn, BP şirkəti ilə imzalanmış icra müqaviləsinə

əsasən, Cəbrayıl rayonunda 240 meqavat gücündə günəş-elektrik stansiyasının tikilməsi qərara alınıb.

Xatırladaq ki, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə “yaşıl enerji” zonası 10 min kvadratkilometr ərazini əhatə edir. Bura daxil olan bölgələr 7200 meqavat Günəş, 2000 meqavat külək enerjisi potensialına malikdir. Ölkəmizin daxili su ehtiyatlarının isə təxminən, 25 faizi, yəni illik 2 milyard 560 milyon kubmetri bu ərazilərdə formalaşır. Günəş enerjisi potensialı Füzuli, Cəbrayıl, Zəngilan və Qubadlıda, külək enerjisi potensialı isə Laçın və Kəlbəcərin dağlıq ərazilərində müşahidə olunur. Aparılan təhlilə əsasən, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə, bütövlükdə, 10 min meqavata yaxın bərpaolunan külək və günəş-elektrik enerjisinin istehsalı mümkündür. Regionun Tərtərçay, Bazarçay, Həkəriçay kimi əsas çaylarının və digər kiçik çayların da böyük hidroenerji potensialı var. Həmçinin ilkin təhlillərə əsasən, Kəlbəcərdə günlük 3093 kubmetr, Şuşada isə günlük 412 kubmetr termal



su ehtiyatlarının mövcud olması ehtimal edilir.

Bu ehtiyatlar “yaşıl enerji” zonasının yaradılması istiqamətində müxtəlif layihələrin həyata keçirilməsini şərtləndirir. Təkcə cari il beş kiçik su-elektrik stansiyasının tikintisi nəzərdə tutulur. Hazırda Cəbrayıl rayonunda günəş-elektrik stansiyasının inşa edilməsi istiqamətində inamlı addımlar atılır.

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Bakı Enerji Həftəsinin iştirakçılarında ünvanladığı təbrik məktubunda da

bu məsələ təqdir edilir. Məktubda Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın bərpaolunan enerji növlərinin inkişafı istiqamətində mühüm addımlar atıldığı diqqətə çatdırılıb: “Qardaşım İlham Əliyevin liderliyi ilə Azərbaycanın bərpaolunan enerji sahəsində nümayiş etdirdiyi mövqə regional sabitlik və rifah baxımından “yol xəritəsi” rolunu oynayır. Bu baxımdan, Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun “yaşıl enerji bölgəsi” elan edilməsi son dərəcə düzgün addımdır”.

Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində Şuşada keçirilən

“Xalis sifıra aparan yol: İşğaldan azad edilmiş ərazilərin yaşıl enerji potensialının inkişafı” mövzusunda xüsusi sessiyada da Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun “yaşıl enerji” zonasına çevrilməsi haqqında danışılıb. Energetika naziri Pərviz Şahbazov bildirib ki, adları çəkilən iqtisadi rayonlarda aparılan genişmiqyaslı bərpa-quruculuq prosesi çərçivəsində 20 meqavatlıq elektrik stansiyaları istismara verilib. Bu il daha 5 stansiyanın istifadəyə veriləcəyi nəzərdə tutulub.

Nazir daha sonra vurğulayıb ki, Şuşa da daxil olmaqla, bu

ərazilərdə 19 yarımstansiya inşa və bərpa edilib, hazırda 7 yeni yarımstansiya tikilir, 8-nin də inşası planlaşdırılır. Strateji hədəflər isə daha böyükdür: “Azərbaycan bu ərazilərin yenidən qurulmasına enerji dayanıqlığı ilə bağlı müasir çağırışlar və global iqlim dəyişikliyi probleminin həllinə dəstək müstəvisində yanaşır. Azərbaycan Prezidentinin Qarabağ və Şərqi Zəngəzuru xalis sifır emissiyalı “Yaşıl enerji zonası” elan etməsi mütərəqqi inkişaf siyasətinin örnəyidir”.

Bu bölgənin “Yaşıl enerji zonası” konsepsiyasının həyata keçirilməsi üçün ideal ərazilər olduğunu vurğulayan Pərviz Şahbazov Cəbrayıldə 240 meqavatlıq Günəş enerjisi üzrə BP ilə əməkdaşlıq edildiyini, qarşıdakı illərdə 83 MVt gücündə 18 kiçik su elektrik stansiyasının və 150 MVt damüstü Günəş sistemlərinin də qurulmasına özəl və xarici investisiyanın cəlbinin nəzərdə tutulduğunu diqqətə çatdırıb.

Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində Şuşada keçirilən xüsusi sessiyada, həmçinin 140 MVt gücündə “Xudafərin” və “Qız Qalası” su elektrik stansiyalarının istismara verilməsi, bütün bunlarla birgə yeni meqa layihələrin regionun “yaşıl” inkişafına töhfə verəcəyi vurğulanıb. Eyni zamanda, tarix boyu mənəvi enerji mənbəyimiz olan Şuşanın da artıq

“yaşıl enerji” zonasının mərkəzinə çevrildiyi vurğulanıb. Bu gün 4 min meqavatlıq külək və Günəş enerjisi layihələri üzrə əməkdaşlıq sənədinin imzalanması üçün məkən olaraq bu qədim mədəniyyət paytaxtımızın seçilməsi bunun daha bir təsdiqinə çevrilib.

Xatırladaq ki, iyunun 4-də Energetika Nazirliyi və BP arasında Cəbrayıldə 240 MVt gücündə günəş elektrik stansiyası layihəsinin birgə həyata keçirilməsi ilə bağlı növbəti addımların atılması məqsədilə 2021-ci ilin iyun ayında bağlanmış İcra Müqaviləsinə Əlavə imzalanıb.

Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində Şuşa şəhərində imzalanan bu sənəd “Şəfəq” adlı günəş elektrik stansiyası layihəsinin reallaşdırılması istiqamətində birgə fəaliyyəti yekunlaşdırmaq üçün görülməli tədbirləri əks etdirir.

İcra Müqaviləsinə edilmiş Əlavə sənədinə əsasən, layihənin icrasında səmərəli texniki və kommersiya həllinə nail olmaq üçün “Virtual enerji ötürülməsi mexanizmi” adlı biznes modelinin tətbiqi planlaşdırılır. Bu model layihə çərçivəsində Cəbrayıldə Günəş enerjisinin istehsalına və onun ölkənin digər hissələrində dövlət və ya özəl alıcılara satışına imkan yaradır.

V.BAYRAMOV, “Xalq qəzeti”